

2023-2024
EĞİTİM - ÖĞRETİM YILI
İNKILAP TARİHİ
ÖZET NOTLARI
1.ÜNİTE
Ozan Çağrı YILDIRMIŞ

#SosyOzan#

İZMİR/2023

EĞİTİMDE 12. SENE

UZAKTAN EĞİTİMDE 4.SENE

'Birlikte Çalışırken Hiçbir Şeyinin Eksik
Kalmayacak'

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI

Osmanlı'nın 20.yy başlarında eski gücü yoktu.İçerde **azınlık isyanları** ile uğraşırken bir yandan da yabancı ülkelere karşı **topraklarını korumaya** çalışıyordu.Avrupadaki gelişmeler takip edilmemiş,**ekonomi zayıflamış ve dış borçlar artmıştı**.Avrupadaki Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali de Osmanlı'yı olumsuz etkilemişti.

SANAYİ İNKILABI

NEDENİ	18.yy.daAvrupada teknoloji ve fabrikalaşmanın artması . (İlk olarak İngiltere'de başlayıp Avrupaya yayılmıştır)
SONUÇLAR	-Sanayisi gelişen ülkelerde hammadde ve pazar ihtiyacı arttı. - Sömürgecilik hızla yayıldı.Ülkeler sömürgeleri kapma savaşı adına bloklaştı,silahlandı,gruplaştı .
OSMANLI'YA ETKİLERİ	-Avrupadaki gelişmeleri takip edemedi, geri kaldı . -Avrupa seri,ucuz mallar üretmeye başladı,Osmanlı'da küçük el atölyeleri kapandı,ekonomi bozuldu . -Osmanlı Devleti hammadde için işgal edildi ve Pazar olarak kullanıldı . -Osmanlı Avrupa devletlerine kapitülasyonlar verdi.

NOT:Kapitülasyon ekonomik ayrıcalık demektir,kötü bir şeydir.

NOT:Sömürgecilik, güçlü devletin güçsüz devletlerin elindeki kaynakları zorla almasıdır.
NOT:Sanayi İnkılabı Osmanlı'yı olumsuz etkilemiştir.

FRANSIZ İHTİLALİ(1789)

NEDENİ	Halkın hak ,özgürlük,demokrasi ve yönetime katılmayı istemesi.Vergilerin çok olması
GELİŞME	Halk ayaklanıp kralı tahttan indirmiş ve cumhuriyete geçilmesini sağlamıştır.
SONUÇLARI	-İnsan hakları,özgürlük,demokrasi,eşitlik gibi kavramlar ortaya çıkmıştır -Her milletin kendisini bağımsız bir şekilde yönetmesini amaçlayan milliyetçilik düşüncesi yayılmıştır.
OSMANLI'YA ETKİLERİ	-Osmanlı çok uluslu olduğundan Fransız İhtilali sonucu ortaya çıkan milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmiştir .Başta Balkanlar olmak üzere birçok yerde isyanlar çıkmış, toprak kaybedilmiştir . -Milliyetçiliğin etkisini azaltmak ve ülkeyi yıkılmaktan kurtarmak için bazı fikir akımları(ideolojiler) ortaya atılmıştır

OSMANLI'YI DAĞILMaktan KURTARMAK İÇİN ORTAYA ATILAN FİKİR AKIMLARI

Osmanlılık:Din,ırk ,etnik köken ayrımı yapmadan herkesi **tek Osmanlı Milleti** yapmayı

amaçlar.**Meclisin** açılıp,**meşrutiyetin** ilan edilmesini savunurlar.Herkes eşit olur ,temsil edilirse parçalanmanın duracağını düşünürler
İslamcılık:Tek yolun bütün **Müslümanların** halife olan padişahın etrafında **toplanması** olduğunu söylerler.

Batıcılık:Avrupanın gerisinde kaldığını,yenilikler yapılıp,çağdaşlaşılıp,**batıya ayak uydurulması** gerektiğini söylerler.

Türkçülük:Tüm Türklerin tek bir bayrak altında toplanması gerektiğini düşünürler.Kurtuluş Savaşının kazanılmasında etkili olmuş düşüncedir.

OSMANLI'DA Kİ SİYASİ VE SOSYAL DEĞİŞİMLER

Fransız İhtilalinden etkilenen aydınlar Osmanlı'nın Tanzimat Fermanı ve Islahat Fermanını yayınlamasını,meşrutiyeti ilan etmesini sağlamışlardır.

TANZİMAT DÖNEMİ(1839-1876)

Osmanlı 1839 yılında Tanzimat Fermanını kabul ederken Fransız İhtilali ile ortaya çıkan ve ülkeyi olumsuz etkileyen **milliyetçilik akımının etkisini geliştiren isyanları azaltmayı umut etmiştir.** Ayrıca Avrupalıların ,Osmanlı'daki azınlıkları bahane edip **işlerine karışmasını engellemeyi** amaçlamıştır.Padişah **Abdülmejid** zamanında kabul edilen Tanzimat Fermanındaki bazı maddeler şöyledir:

- Herkesten vergiler gelire göre alınacak
- Müslüman veya Hristiyan ayrımı gözetmeden herkesin mal,can,namus güvencesi devlet tarafından sağlanacak(**Eşitlik,devlet koruması**)
- Kimse yargılanmadan cezaya çarptırılmayacak(**Hukukun üstünlüğü**)
- Askerlik tüm vatandaşlar için ve zorunlu olarak yapılacak(**Osmanlı milleti oluşturma**)

Bu dönemde Osmanlı'da eğitim,hukuk,askerlik gibi birçok alanda yenilikler yapılmıştır.Osmanlı'da **demokratikleşmenin ilk adımlarından** olan Tanzimat Fermanıyla **hukukun gücünün ilk kez padişahın fazla** olduğuna karar verildi.Ancak genel olarak Tanzimat Fermanından **beklenen alınmadı.**

NOT:Tanzimat Fermanı Osmanlı'da bir yönetim şekli değişikliği **getirmemiştir.**

MEŞRUTİYET DÖNEMLERİ(1876-1908)

Meşrutiyet, padişahın yanına bir de meclisin açılması ile oluşan yönetim şeklidir.

I.MEŞRUTİYETİN İLANI (1876)

Fransız İhtilalinden sonra ortaya çıkan milliyetçilik akımı ile birlikte Osmanlı'daki azınlıklar bağımsızlık için isyana başladı.Osmanlı aydınları ise onlara söz hakkı vererek bu isyanları önlemek istiyorlardı(**Osmanlıcılık**)Bu görüş doğrultusunda **II.Abdülhamit Kanuniesasi** adındaki Türk tarihinin ilk anayasasını oluşturdu ve meclisi açarak **I.Meşrutiyeti ilan etti.(1876)**

Kanun-ı Esasiye Göre;

- Her vatandaş eşit haklara sahip olacak
- Herkesin eğitim,öğretim,dini inanç özgürlükleri olacak
- Yasama yetkisi Ayan Meclisi ve Mebusan Meclisinde olacak
- Yürütme Bakanlar Kurulunda olacak
- Padişah hükümeti kuracak gerekirse görevden alacak ,kanunları onaylayacak
- Meclisi açma ve gerektiğinde kapatma yetkisi padişahın olacak

NOT:Kanuniesasi Osmanlı tarihinin tek,Türk tarihinin ilk anayasasıdır.

NOT:Parlamento ,meclis demektir.

Kanuniesasi ile birlikte ilk seçimler 1877de yapılmış ve seçimler sonucu oluşan Mebusan Meclisinde hem Müslüman hem de Hristiyan azınlıklardan üyeler yer almıştı.Böylece **azınlıklara temsil hakkı verilerek onların isyan etmesinin engelleneceği düşünülüyordu.**Bu meclisin dışında bir de üyelerinin tamamını padişahın seçtiği Ayan Meclisi de vardı.Ancak padişah **II.Abdülhamit 1878deki Osmanlı-Rus savaşını gerekçe göstererek meclisi**

kapatmış,meşrutiyeti kaldırmış ve demokrasi Osmanlı'da kesintiye uğramıştır.

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK MUSTAFA

II.MEŞRUTİYET(1908)

Meşrutiyetin tekrar ilan edilmesini isteyenler **İttihat ve Terakki** Cemiyetini kurmuştu.AmaçKanuniesasiyi yürürlüğe koymak,Mebusan Meclisini açtırmak ve meşrutiyeti tekrar ilan ettirmektir.İttihat ve Terakki üyeleri II.Abdülhamit'e baskı yaparak meşrutiyeti tekrar ilan ettirdiler (1908).II.Meşrutiyette birçok özgürlükler kazanılmış olsa da toprak kayıpları ve karışıklıklar devam etmiştir.

NOT:Meşrutiyet ile kısıtlı da olsa halk ülke yönetimine katılmıştır.

NOT:Meşrutiyet = padişah+meclis

NOT:Mebusan Meclisinden başka bir de üyeleri padişah tarafından seçilen ve ölene kadar görevde kalan Ayan meclisinin olması dikkat çekicidir.

OSMANLI'DAKİ EKONOMİK VE SOSYAL DEĞİŞİMLER

Ekonomik Değişimler ;19.yy.da Osmanlı ,Avrupa devletlerinden borç almış ancak geri ödeyememiştir.Bunun üzerine **Avrupalılar Duyun-u Umumiye**(Genel Borçlar İdaresi)kurmuş ve Osmanlı'nın gelirlerinin ciddi bir kısmına el koymuştur(**Ekonomik bağımsızlığa aykırı**)

Sosyal Değişimler;Osmanlı'nın kaybettiği topraklarda yaşayan Türkler ,Anadoluya geri göçmeye başlamışlardı.Ayrıca köyden kente olan göçlerin artması,şehir nüfusunun artması gibi durumlar söz konusuydu.Bir yandan da Avrupa takip edilmeye çalışılıyor,telefon,telgraf,otomobil gibi yenilikler ülkeye geliyordu.Bu dönemde Avrupa etkisiyle opera,bale,tiyatro gibi sanat dalları gelişmiş,kızlar için okullar açılmıştı.

Selanik, **Rumeli'de** yer alan bir Osmanlı kentiydi.Limaniyla Ege Denizine açılan şehir, Osmanlı'nın Avrupa ile **ticaretinde** önemli bir konuma sahipti. (**Ekonomik** olarak gelişmiş bir şehirdi.)Şehirde gelişmiş bir **ticaret** hayatı vardı.

Selanik, Manastır, Üsküp Belgrad ve İstanbul'a **demir yolu** ile bağlanmıştı.(Avrupa'daki **gelişmeler** bu sayede kısa sürede şehre geliyordu.)

Osmanlı Devleti **çok uluslu** bir yapıya sahipti. Ülke sınırları içinde Türklerle beraber pek çok **farklı millet** de bulunuyordu. Selanik şehrinde de Türklerle birlikte Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi ve Ermeni gibi milletler yaşamaktaydı. (**Bu çok uluslu yapının olumlu tarafı şehrin zengin bir kültürel yapıya sahip olmasını sağlamasıdır.**)

Bu çok uluslu yapı, konuşulan dil, inançlar, gelenek ve görenekler ülkede çok zengin bir kültürel yapının oluşmasını sağlamıştı. Ancak 19. Yüzyıla kadar huzur ve güven içerisinde yaşayan bu milletler, **Fransız İhtilali ile ortaya çıkan Milliyetçilik** düşüncesinden etkilenmişlerdi.Osmanlı üzerinde çıkarları olan sömürgeci(emperyalist) devletlerin kışkırtmalarıyla Balkanlardaki Osmanlı'ya bağlı birçok millet bağımsızlık için isyana kalkışmışlardır(**Bu da çok ulusluluğun olumsuz sonucudur.**)

Mustafa Kemal'in anne ve babası onun hangi okula gideceği konusunda anlaşamamıştı.Annesi Zübeyde Hanın ,Mustafa'nın klasik,dini eğitim ağırlıklı ve geleneksel bir okul olan Mahalle Mektebine gitmesini istiyordu.Babası Ali Rıza Bey ise modern ve çağdaş bir eğitim veren Şemsi Efendi İlkokuluna gitmesini istiyordu.**Yani anne ve babası arasında okul konusunda anlaşmazlık vardı.**

Mahalle Mektebi:Bu okulda çok kısa süre eğitim görmüştür.Annesi istemiştir,**klasik,geleneksel ve dini** eğitim ağırlıklı bir okuldur.

Şemsi Efendi Mektebi:Babasının isteği üzerine buraya gitmiştir.**Modern** ve dönemin Müslümanlarının gittiği bir **özel** okuldur.

Selanik Mülkiye Rüştiyesi:Rüştiye ortaokul demektir.Mülkiye Rüştiyesini Mustafa Kemal tamamlamamış ve öğretmenleri ile anlaşmazlık yaşadığı için **yarıda bırakmıştır**.

Selanik Askeri Rüştiyesi:Mustafa Kemal'in ilerideki mesleği olan **askerlik ile ilgili** olarak gittiği **ilk** okul burasıdır.Burada en çok **matematik** dersine ilgi duymuştur.Matematik öğretmeni tarafından Mustafa'ya ,''**Kemal**''adı verilmiştir.

Manastır Askeri İdadisi:İdadi lise anlamına gelir.İdadide edebiyat,hitabet(konuşma sanatı) ve tarihe ilgi duymuştur.Bu okula giderek Mustafa Kemal ilk kez eğitimi için Selanik dışına çıkmıştır.Bu okuldayken milliyetçilik duyguları gelişmiş,ülke sorunlarına ilgi duymuştur.

İstanbul Harp Okulu:Harp ,savaş demektir.Bu okulu Mustafa Kemal ''**teğmen** ''rütbesi ile bitirmiştir.

İstanbul Harp Akademisi:Harp Akademisinden Mustafa Kemal ''**kurmay yüzbaşı** '' unvanı ile mezun olmuştur.Bu okulda Mustafa Kemal arkadaşlarına konuşmalar yapmış,düşüncelerini yaymak için çalışmalarda bulunmuştur.Ayrıca yabancı dil olan Fransızcasını da geliştirmeye çalışmıştır.

NOT:Mustafa Kemal küçük yaşta komşusu olan bir büyüğünün oğlunu askeri okula giderken asker uniformaları ile görmüş ve bu durumda onun askerliğe heves etmesine neden olmuştur.**Yani askerliği seçmesinde sosyal çevre de etkilidir.**

NOT:Mesleği ile ilgili olarak gittiği ilk okul Selanik Askeri Rüştiyesidir.Eğitimi için ise ilk kez Manastır Askeri İdadisine giderken şehir dışına çıkmıştır.Rüştiye ortaokul,ıdadi lise demektir.

NOT:Manastır Askeri İdadisinde tarih dersini sevmesi ve milliyetçilik duygularının artması ülke meselelerine ilgi duymasına,

İstanbul'da arkadaşlarına konferans niteliğinde konuşmalar yapması liderlik özelliğine, Yabancı dil öğrenmesi ,memleket meselelerini takip etmesi de yine aydın bir subay olmasına örnektir.

NOT: Osmanlı'nın son döneminde askeri,sivil ,özel gibi birçok farklı eğitim-öğretim kurumu vardı ve bunlar eğitim içeriği açısından farklıydı.**Bu yüzden de Osmanlı'da eğitim-öğretim birliği yoktur.**Bunun sonucu olarak da Osmanlı okullarında yetişen insanlar arasında **kültür çatışması** bulunmaktaydı.

BÜYÜK BUHRANLAR BÜYÜK KAHRAMANLAR DOĞURUR

OSMANLI'NIN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUM VE ÜLKE SORUNLARI

Osmanlı'da ortaya çıkan **azınlık isyanları** ve bunların sonucunda meydana gelen **toprak kayıpları** M.Kemal'i gelecek için kuşkulandırırken bir yandan da milliyetçiliğinin artmasını sağlamıştır. Ayrıca sanayisi gelişen Avrupanın Osmanlı'ya vergi ödemediği malların ve Osmanlı'nın verdiği **kapitülasyonların** ekonomiye ne kadar zarar verdiğini görmüş,Osmanlı'nın dış borçlarını ve ekonominin dışa bağımlılığını fark etmiştir. Bunun dışında 1897 Türk-Yunan savaşının cephede kazanılsa da masada kaybedildiğini görmüş ve üzülmüştür.(Diplomasi)

OKUDUĞU KİTAPLAR

M.Kemal hem Türk hem de Avrupalı yazar ve şairlerden etkilenmiştir.**Namık Kemal,Ziya Gökalp,Tevfik Fikret** gibi Türk şairlerden milliyetçilik ,vatanseverlik gibi konularda etkilenirken;**Jan Jack Rousseau ve Voltaire** gibi Fransız yazarlardan da Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan demokrasi,özgürlük,adalet gibi konularda etkilenmiştir.

ÖĞRETMENLERİ

Özellikle Manastır Askeri İdadisindeki tarih öğretmeni **Tevfik Bey M.Kemal**'in milliyetçilik ,vatanseverlik ve tarih bilincinin oluşması konularında yardımcı olmuştur.

ADIM ADIM LİDERLİĞE

İLK GÖREV YERİ ŞAM:Mustafa Kemal kurmay yüzbaşı rütbesiyle ilk olarak Suriye'de bulunan **Şam 5.Orduya** atandı.Mustafa Kemal'in ilk görev yeri **Şam'dır**.

31 MART OLAYI:II.Meşrutiyet ilan edildikten sonra bu olaya karşı olan gerici ve yeniliklere karşı olan bir grup tarafından İstanbul'da isyan çıkarıldı.Bu isyanı bastırmak ve yenilikleri,meşrutiyeti korumak için Selanik'ten bir ordu gönderildi.Bu ordu '**Hareket Ordusu**'ydu.Mustafa Kemal'in de içinde bulunduğu ve hatta adını verdiği bu ordu 31 Mart Olayını bastırdı.31 Mart Olayı **M.Kemal'in tarih sahnesinde ilk görüldüğü olaydır**.Mustafa Kemal bu ordunun başında yer almamış,içinde bir görevli olmuştur.

TRABLUSGARP SAVAŞI:Trablusgarp kenti Afrikanın kuzeyindedir.Sömürgeci bir anlayıştaki İtalya burayı Osmanlı'dan almak istemiş ancak Osmanlı donanmasının yetersizliği ve karada ise arada başka ülkelerin bulunması nedeniyle burayı koruyamamıştır.İçinde M.Kemal'in de bulunduğu bir grup gönüllü subay buraya gizlice gitmiş ve yerel halkı İtalyanlara karşı **örgütlemiştir(teşkilatlandırmış)**.İtalyanlar istediğini ilk olarak alamamıştır.Ancak daha sonra İtalyanlar Çanakkale civarına saldırmakla Osmanlı'yı tehdit edince ,Balkan Savaşlarında da yer alana Osmanlı daha fazla dayanamadı ve Trablusgarp'ı İtalyanlara verdi.İtalya ve Osmanlı arasında Uşi Anlaşması imzalandı.**Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısı Trablusgarp Savaşıdır**.

BALKAN SAVAŞLARI:Mustafa Kemal

Balkan Savaşları sırasında bu bölgeyi korumak için görevlendirilen Çanakkale'nin Gelibolu ilçesindeki orduya atandı.Burada yaptığı görevler sayesinde de bölgeyi tanıdı ve ileride Çanakkale Cephesinde başarılı oldu.Ayrıca Mustafa Kemal Balkan Savaşları sırasında **Edirne'nin düşmandan geri alınmasını da sağladı**.

ÇANAKKALE SAVAŞI

Mustafa Kemal I.Dünya Savaşındaki Çanakkale Cephesinde **Arıburnu,Conkbayırı,Gelibolu** gibi yerlerde mücadele etmiştir.

Düşmanın nerelerden saldıracağını önceden bilmiştir(**İleri Görüşlülük**)

Az bir kuvvetle düşmanı püskürtmüş,'Ben size savaşmayı değil,ölmeyi emrediyorum'' demiştir. (**Askeri deha**)

Mustafa Kemal'in bu cephedeki başarıları onun **bir lider olarak halk tarafından kabul edilmesini** sağlamıştır.

KAFKASYA CEPHESİ

Bu cephe 1.Dünya Savaşında Mustafa Kemal'in savaştığı cephelerdendir.Burada Ruslar ile savaşmıştır.Mustafa Kemal sayesinde Ruslardan **Muş ve Bitlis** geri alınmıştır.

SURİYE CEPHESİ

Mustafa Kemal'in I.Dünya Savaşında savaştığı cephelerden birisidir.Burada **7.Ordu** Komutanlığında görev almıştır.İngilizler ve Arap çeteleri ile mücadele etmiştir.

KURTULUŞ SAVAŞI

1.Dünya Savaşı kaybedildi ve ülkemiz işgal edildi. Mustafa **Kemal 9. Ordu Müfettişi olarak 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı**. Kurtuluş Savaşını başlattı. Halkı düşmana karşı birleştirdi. Ordunun başına geçip yurdu düşmandan temizledi ve ülkemizi kurdu.

NOT:Yukarıda verilenlerde Mustafa Kemal'in bir asker olarak nerelerde görev aldığıdır.Bu verilenlerden Çanakkale,Kafkas ve Suriye Cepheleri Mustafa Kemal'in I.Dünya Savaşında yer aldığı cephelerdir(**ÇA-KA-SU**)

Ozan Ç. YILDIRMIS